

UZMAN ÖĞRETMENLİK VE BAŞÖĞRETMENLİK MESLEKİ GELİŞİM PROGRAMI

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRMENİN TEMEL KAVRAMLARI-I (Konu Özeti-2.Bölüm: 1-2-3)

Eğitim Sisteminde Ölçme ve Değerlendirmenin Yeri

👉 **Sistem**, en az bir hedefi gerçekleştirmek üzere uygun ve değişik öğelerden oluşan dirik bir örüntüdür.

👉 Bir bütüne sistem diyebilmek için girdi, süreç ve çıktı öğeleri olması gerekir.

Eğitim Sisteminin Hedefleri:

👉 **Uzak hedefler:** Devletlerin hedefleridir, bazı ülkelerde çerçevesi anayasa ile güvenceye alınmıştır.

👉 **Genel hedefler:** Daha işevuruk hedeflerdir. Kurumların hedefleridir.

👉 **Özel hedefler:** Dersin hedefleridir, bir dersin kazanımlarını kapsar.

★ Eğitim niçin sistemdir?

1. Gerçekleştirmek istediği hedefler bulunmaktadır.

2. Bu hedefleri gerçekleştirmek için farklı öğelerden oluşmaktadır. Bu öğeler:

Girdi: Eğitim-öğretim için gerekli her şey eğitim sisteminin girdisini oluşturur. Örneğin öğrenci, öğretmen, okul, çalışanlar, yönetim, eğitim programı vb.

Süreç: Girdilerin hedefler doğrultusunda bir araya getirildiği, dersin hedeflerinin öğrenciye kazandırıldığı eğitim durumlarını kapsar.

Çıktı: Öğrencilerin sahip olduğu niteliklerdir.

👉 **Dar anlamda çıktı,** öğrencinin ders sonunda ulaştığı hedefler,

👉 **Geniş anlamda çıktı,** öğretim süreci boyu edindiği bilgi, beceri, yetkinliktir.

👉 Eğitimde kontrol (denetleme) ölçme ve değerlendirme ile mümkündür.

Yirmi Birinci Yüzyıl Değişen Eğitim Paradigması

👉 ABD'de 1930-1950'lerde okullardan "eğitim fabrikaları" olarak söz ediliyor.

👉 Ülkemizde de o yıllarda **Atatürk**'ün ortaya koyduğu «muasır medeniyetler seviyesine ulaşmak» Türkiye'nin hedefi ve bir nevi eğitimin de uzak hedefi oldu.

👉 Pek çok ülkede eğitimin genel hedefi kabaca "toplumun bireylerden beklediği görev ve sorumluluklar doğrultusunda gerekli bilgi ve donanımına sahip olma" olarak tanımlandı.

👉 Geçtiğimiz yüzyılın özellikle son çeyreğinde bilgi ve iletişim teknolojisinin öneminin artmasıyla sanayi toplumlarından bilgi toplumlarına hızlı bir dönüşüm baş gösterdi.

UZMAN ÖĞRETMENLİK VE BAŞÖĞRETMENLİK MESLEKİ GELİŞİM PROGRAMI

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRMENİN TEMEL KAVRAMLARI-2 (Konu Özeti-2.Bölüm: 1-2-3)

★ Tablo: Değişen üretim paradigması (Not: Vakit kaybetmemek için görüntü koydum. 😊)

Sanayi Paradigması	Bilgi ve İletişim Teknolojisi Paradigması
Enerji yoğun	Bilgi yoğun
Çizim bürolarında yapılan tasarım ve mühendislik	Bilgisayar destekli tasarım
Ardışık tasarım ve üretim	Eş zamanlı mühendislik
Standart tasarım	Sipariş üzerine tasarım
Tahsis edilmiş tesis donanım	Esnek üretim sistemleri
Otomasyon	Sistemasyon
Tek firma	Ağ yapısı
Hiyerarşik yapılar	Düz yapılar
Bölünmüş	Bütünleşik
Servisi olan üretim	Ürünleri olan servis
Merkezî yapı	Dağılmış yapı
Özgün beceri	Çoklu beceri
Hükümet kontrolü	Hükümetin bilgi, eş güdümlü ve üretimi yönlendirmesi
Planlama	Vizyon

👉 Üretimdeki değişim eğitim-öğretim ortamlarına da yansımaya başladı.

★ Tablo2: Değişen üretim paradigması

Sanayi Paradigması	Bilgi ve İletişim Teknolojisi Paradigması
Sınıflarda eğitim	Bireysel araştırma
Pasif öğrenme	Yaparak-yaşayarak öğrenme
Bireysel çalışma	Grupla çalışma
Her şeyi bilen öğretmen	Rehberlik eden öğretmen
Sabit içerik	Esnek içerik
Homojen	Heterojen

👉 20. yüzyılın son çeyreğinde ve özellikle 21. yüzyılda ekonomi çevreleri ve ekonomistler eğitime yoğun bir ilgi göstermeye başladı.

👉 Ekonomistler son yıllarda eğitime neden daha çok vurgu yapıyorlar? Araştırmalar, paradigma değişimine uygun insan gücü kaynağının ancak nitelikli eğitimle gerçekleşebileceğini ortaya koymakta.

👉 Dünya Ekonomik Forumuna göre 2025 yılında çalışanların sahip olması gereken 10 temel beceri:

- 👉 Analitik düşünme ve yenilik/yaratıcılık
- 👉 Etkin öğrenme ve öğrenme stratejileri
- 👉 Karmaşık problem çözme
- 👉 Eleştirel düşünme ve analiz
- 👉 Yaratıcılık, orijinallik
- 👉 Liderlik ve sosyal etki
- 👉 Teknoloji kullanımı

10 beceri 7 maddede sıralanmış. Ben kitabın yalancısıyım. 😊

UZMAN ÖĞRETMENLİK VE BAŞÖĞRETMENLİK MESLEKİ GELİŞİM PROGRAMI

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRMENİN TEMEL KAVRAMLARI-3 (Konu Özeti-2.Bölüm: 1-2-3)

Ölçme, Ölçüt ve Değerlendirmenin Kavramsal Temelleri

Ölçme: Öğrencinin belirli bir özelliğini gözleyerek o özelliğe sayı, sembol ya da sıfat/kategori adı verme işlemidir. Örn: Ahmet 85 aldı, Mehmet 1. oldu.

👉 Ölçmede gözlenen özelliğin bir betimlemesi yapılır. Bu nedenle tek başına bir anlam ifade etmez. Ölçmenin anlam ifade etmesi değerlendirme ile olanaklıdır.

👉 Ölçmeye temel olan durum "fark"tır.

👉 Eğitimde ölçme dediğinde akla ilk gelen genellikle sınavlardır. Eğitimde ölçme yalnızca sınavlardan ibaret değildir. Eğitimde akademik başarı dışında yetenek, ilgi, tutum, özel gereksinim gereken alanlar vb. özellikler de ölçmeye konu olur.

👉 Bir eğitim sisteminde ölçme ve değerlendirme olmaksızın eğitim sisteminin geçerli ve güvenilir kontrolü sağlanamaz.

👉 Ölçme yapılmadan sisteme yönelik girdi, süreç ve çıktılar kontrol altına alınamaz.

Ölçüt: Ölçülen özellik hakkında karar alabilmek, yargıya varabilmek, değerlendirme yapabilmek için dayanak alınan referans noktası ya da referans aralığıdır.

Değerlendirme: Bir ölçme sonucunu (ölçüm) en az bir ölçüte vurarak ölçülen nitelik hakkında karar verme / yargıda bulunma işlemidir.

- 👉 Değerlendirme basamakları:
- Ölçme ⇒ Ölçme sonucu (ölçüm)
 - Ölçüt
 - Karar

👉 Ölçüt, ölçme ve değerlendirme arasında köprü görevi görür. Ölçüt değişirse değerlendirme de değişir.

Ölçme Türleri

Doğrudan Ölçme (Temel Ölçme): Ölçmeye konu olan özelliğin doğrudan gözlenerek ölçümün elde edildiği ölçme türüdür.

👉 Genellikle beş duyu organı ile algılanan özellikler doğrudan gözlenebilirler.

Örnek: Sınıftaki öğrenci sayısı, parktaki ağaç sayısı, öğrencilerin boyları vb.

Dolaylı Ölçme (Göstergeyle Ölçme): Bazı özellikler doğrudan gözlenemez. Bu özellikler ancak onun göstergesi olduğu bilinen ya da kabul edilen davranışlar aracılığı ile gözlenerek ölçülebilir.

Örnek: Öğrencinin dört işlem becerisi, derse yönelik tutumu vb.

👉 Eğitimde ölçmeye konu olan özelliklerin pek azı doğrudan ölçülebilir.

Türetilmiş Ölçme: Ölçülmek istenilen özellik kendisinden farklı iki ya da daha fazla özelliğin arasındaki matematiksel bir bağıntı (dört işlem) yardımıyla belirlenir.

Örnek: hız (yol / zaman), yoğunluk (kütle / hacim) vb.

UZMAN ÖĞRETMENLİK VE BAŞÖĞRETMENLİK MESLEKİ GELİŞİM PROGRAMI

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRMENİN TEMEL KAVRAMLARI-4 (Konu Özeti-2.Bölüm: 1-2-3)

Ölçüt Türleri

Mutlak Ölçüt (Kriter Referanslı Ölçüt): Eğer ölçüt ölçme işleminin yapıldığı grubun özelliklerinden bağımsız olarak belirleniyorsa “mutlak”tır.

👉 Mutlak ölçüt genellikle ölçme işlemi öncesinde ilan edilir.

Örnek: Uzman/başöğretmen olmak için sınavdan 70 almak gereklidir.

Dersten geçme notu 50', doktora için ALES'ten en az 60 almak gerek.

👉 Ölçüt daha önceden belirlenmiş ve değişmez standart(lar) olarak saptanmıştır, diğer bir deyişle kuramsal bir yetkinlik standardı esas alınır.

👉 Ölçme işlemlerinde bir öğrencinin notu, diğer bir öğrencinin değerlendirilmesini (geçme / kalma) etkilemez. (Her koyun kendi bacağında asılır. byhy)

Bağıl Ölçüt (Norm Referanslı Ölçüt): Eğer ölçüt ölçme işleminin yapıldığı grubun belirli bir özelliğine / normuna dayalı olarak belirleniyorsa “bağıl”dır.

👉 Bağıl ölçüt ancak ölçme işlemi sonrasında belirlenebilir.

Örnek: Aritmetik ortalamaya, ortancaya, moda denk ve üzeri alan geçer vb.

👉 Bir öğrencinin başarısı, başka bir öğrencinin değerlendirmesini (geçme / kalma) etkileyebilir. (Ah o çan eğrisini yükseltenler yok muydu, ah. 😞)

👉 Öğrenciler açısından daha rekabetçi bir eğitsel ortam kaçınılmazdır.

👉 Eğer değerlendirme;

Mutlak ölçüte göre yapılıyorsa “mutlak değerlendirme”,

Bağıl ölçüte göre yapılıyorsa “bağıl değerlendirme” adını alır.

Örnek: Selim fen lisesine yerleştirilmiştir. → Bağıl değerlendirme

Güzin lisans programları için tercih yapabilecektir. → Mutlak d

👉 Eğitsel kararların verilmesinde mutlak ve bağıl ölçütler bir arada da kullanılabilir.

Örnek: Yükseköğretim Kurumları Sınavı

KPSS Ortaöğretim Memur Atamaları

Ortalama: 👉 60'ın üzerindeyse mutlak değerlendirme yapılır

👉 40-60 ise mutlak ya da bağıl değerlendirme yap.

40'ın altındaysa bağıl değerlendirme zorunludur.

👉 Öğrenci ile ilgili önemli / hayati kararlar verileceği zaman mutlak değerlendirme yapılması gerekir.

👉 Başvuran kişi sayısının çok, alınacak kişi sayısının az olduğu (arz-talep dengesizliği olan) sınavlarda yerleştirme / atama vb. bağıl değerlendirme ile yapılmak zorundadır.

Örnek: LGS, YKS, KPSS, TUS.

👉 Muafiyet sınavlarında mutlak değerlendirme yapılması gerekir.

Örnek: Yabancı dil muafiyet sınavı

UZMAN ÖĞRETMENLİK VE BAŞÖĞRETMENLİK MESLEKİ GELİŞİM PROGRAMI

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRMENİN TEMEL KAVRAMLARI-5 (Konu Özeti-2.Bölüm: 1-2-3)

Amaca Göre Değerlendirme Türleri

Tanımaya-Yerleştirmeye Yönelik Değerlendirme (Diyagnostik Değerlendirme):

1. Sınıf içi ölçme ve değerlendirme: Öğretim sürecinin başında, öğrencilerin önceki kritik nitelikteki öğrenmelerini belirlemek amacıyla yapılır.

👉 Amaç öğrencinin hazırbulunuşluluk düzeyini belirlemektir.

👉 “Hazırbulunuşluluk testi” adı verilir.

2. Okul / kurum geneli ölçme ve değerlendirme: Öğretim sürecinin başında, öğrenciyi tanımak ve onu uygun olan programa / kura / sınıfa yerleştirmek amacıyla yapılır.

👉 Amaçlanan, not vermek değildir.

👉 Hedeflenen, öğrenci niteliklerine uygun grupların oluşturulmasıdır.

👉 Zaman, para ve emek tasarrufu sağlar.

Örnek: Muafiyet sınavları, seviye tespit sınavları

Biçimlendirme-Yetiştirmeye Yönelik Değerlendirme (Formatif Değerlendirme):

👉 Belirli bir konu / ünite vb. sonunda öğrencilerin öğretime konu olan davranışların ne kadarını kazandığını, diğer bir deyişle ünitedeki öğrenme eksiklerini belirlemek amacıyla yapılır.

👉 Amaç yine not vermek değildir.

👉 Öğrenciye o ünitedeki öğrenme eksikleri bildirilir, bir sonraki kapsama geçmeden öğrenme eksikleri giderilir ya da öğrenme eksiklerinin giderilip giderilmediği denetlenir.

👉 Kullanılan testlere alanda “izleme testi” ya da “tarama testi” denir.

Örnek: Not verilmeden yapılan kısa sınavlar (quiz), ünite tarama testleri

👉 **Bloom**’a göre bir ünitedeki öğrenme eksikleri belli bir düzeyin üzerindeyse o öğrenme açığı kar topu gibi devam eder. Öğrencinin öğrenemez hâle gelmemesi için ünite sonlarında kontrol mekanizmaları çalıştırılmalıdır.

Değer Biçmeye / Düzey Belirlemeye Yönelik Değerlendirme (Summatif Değerl.):

👉 Belirli bir öğretim sürecinin sonunda, not vermek amacıyla yapılırlar.

👉 Bu amaçla uygulanan testlere alanda “erişi testi” denir.

Örnek: Bitirme sınavları, sertifika sınavları, üniversitedeki vize ve finaller, eğitim-öğretim kurumlarında not vermek amacıyla uygulanan yazılı yoklamalar.

★ Amaca göre değerlendirme türlerinin ilk üç değerlendirme türü öğrenci başarısına odaklıdır.

UZMAN ÖĞRETMENLİK VE BAŞÖĞRETMENLİK MESLEKİ GELİŞİM PROGRAMI

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRMENİN TEMEL KAVRAMLARI-6 (Konu Özeti-2.Bölüm: 1-2-3)

Rehberlik Amaçlı Değerlendirme: Kabaca iki bağlamda ele alınabilir.

Özel eğitim: Belirli alanlarda özel gereksinimi olan çocuklara uygun eğitim ortamları ve/veya programı uygulamak amacıyla ölçme ve değerlendirme süreçleri işe koşulmaktadır.

👉 Uygulanan test sonucuna göre bireysel eğitim programları (BEP) hazırlanır.

👉 Eğitsel değerlendirme bağlamında RAM'lar bu konudaki tek yetkilidir.

Mesleki rehberlik: Öğrencilerin alan seçmelerinde ve özellikle bir üst öğretim kurumuna yönlendirilmesinde, özelliklerine uygun alan/meslek seçmeleri hem öğrenci hem de ülkenin insan gücü kaynağının doğru planlanması açısından çok önemlidir.

👉 Öğrencilerin kendi yetenekleri, kişilik özellikleri, ilgileri vb. ile özelliklerini belirlemek amacıyla standart testlerden yararlanılmaktadır.

Program Değerlendirme: Eğitim programları bileşenlerinin yapısı ve niteliğine ilişkin olarak sistematik bilgi toplama ve değerlendirme sürecidir.

👉 Program değerlendirme eğitim programlarının planlanması, mevcut programlar ve/veya ürünlerin etkililiğinin değerlendirilmesi ve eğitim programlarının ve/veya ürünlerin geliştirilmesi amacıyla yapılır.

👉 Eğitim programlarını değerlendirme, değerlendirilmekte olan programın boyutlarıyla ilgili sorularla yönlendirilen uygulamalı bir etkinliktir ve bilimsel araştırma sürecinin adımlarıyla büyük ölçüde benzerlik gösterir.

👉 Program değerlendirmede program taslağının hazırlanması, programın uygulanması ve programın etkisine ilişkin yargılar elde edilir.

Kıymetli meslektaşlarımız,

Eğitim öğretim yılı içinde olduğu gibi Uzman Öğretmenlik ve Başöğretmenlik Mesleki Gelişim Çalışmalarında da yanınızdayız.

Bu süreçte yapacağımız paylaşımlardan daha hızlı haberdar olmak için aşağıdaki kanallardan bizleri takip edebilirsiniz.

Sınava katılacak olan tüm meslektaşlarımıza başarılar dileriz.

 Meb Ders .Com Ailesi

Ulaşmak istediğiniz kutucuğa tıklayınız.

Telegram Kanalı

Telegram Kanalı

Facebook Grubu

Facebook Grubu

EMEK HIRSIZLARINA UYARI

Birkaç dakika içinde indirerek kullanmış olduğunuz çalışmalar için saatlerimizi veriyoruz. Yeri geliyor ailemize, arkadaşlarımıza ayıracağımız vakti bu çalışmalara ayırıyoruz.

Çalışmalarımızı paydaşlarımızın kişisel olarak kullanmaları için hazırlıyoruz. Farklı sitelerde paylaşılmasına müsaademiz olsa zaten biz paylaşırız değil mi? Maalesef saatler verip hazırladığımız çalışmalar üzerinde isim değişikliği yapılarak kısa süre içinde belirli sitelerde paylaşılıyor. Bu şekilde yapan kişiler paylaştığı çalışmayı hazırlamış olmuyor, **ÇALMIŞ** oluyor. Bu gözler; yaptığı hırsızlığı bilmeden altına teşekkür yazanlara "Rica ederim." yazanları da gördü, bırakın bir özrü, cevap vermeye tenezzül bile etmeyenleri de gördü. Üzülerek belirteyim ki bu kişiler bizim **MESLEKTAŞLARIMIZ**.

Korkarım ki bir gün azmimizi yitirirsek en büyük nedeni bu **EMEK HIRSIZLARI** olacak.

Bugüne kadar emek hırsızlarını defalarca uyardım. Ancak her gün bunlara bir yenisini ekleniyor. Artık paylaştıkları site üzerinden veya sosyal medyadan kendilerini uyardırmayacağım. Bu sayfayı her paylaşımına ekleyeceğim. **Aşağıdaki listede yer almak isteyen buyursun, çalsın...**

NOT: Bu sayfayı okuduğu halde anlamayana ücretsiz okuma anlama kursu verilir!

H HASAN YILDIRIM **H**

EMEK HIRSIZLARI

Site	Kullanıcı Adı	Etkinlik	Açıklama